

Klub glavnih ekonomista
banaka članica HUB-a
Pogledi br. 1/2007

*Kreditne restrikcije usporit će gospodarski rast:
mala poduzeća su posebno ugrožena*

Obrada ankete: Arhivanalitika, listopad 2007.

Pet većih hrvatskih banaka upošljava glavne ekonomiste i/ili osobe zadužene za strateški razvoj. Hrvatska udruga banaka osnovala je njihov klub. Cilj je povremenim provođenjem anketa prikazati reprezentativno mišljenje glavnih ekonomista o najvažnijim gospodarskim kretanjima i očekivanjima. U prvom broju „Pogleda“ kluba glavnih ekonomista prikazujemo rezultate ankete o restriktivnim mjerama HNB-a koje od srpnja ove godine djeluju na naglo usporavanje tempa rasta kredita.

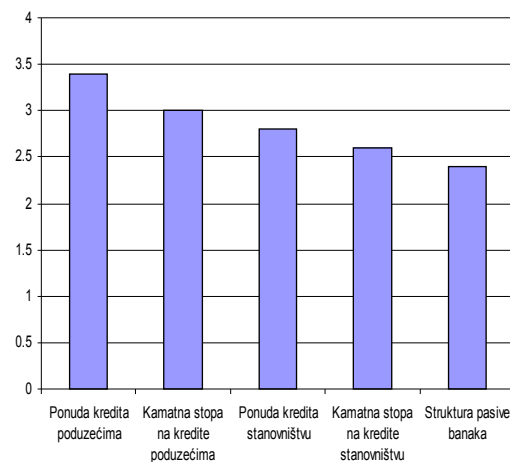
Anketa je provedena tijekom mjeseca rujna, dakle prije nego što je HNB zaoštrila kreditne restrikcije uvođenjem obveze njihova poštivanja na konsolidiranoj osnovi. Čak i prije rujanskoga dodatnog zaoštavanja svi su ekonomisti smatrali da će mjere imati učinak na rast kamatnih stopa i usporavanje gospodarskoga rasta.

Prema ocjenama, moglo bi se očekivati blago smanjenje stope gospodarskoga rasta za oko 1 postotni bod, no usporavanje neće biti jednako raspoređeno u čitavom gospodarstvu. Usporavanje će se uglavnom očitovati u sektoru malih i srednjih poduzeća.

Kako će nove mjere utjecati na ponudu kredita i kamatne stope?

Svi su anketirani ekonomisti odgovorili da će se rast kredita stanovništvu i poduzećima usporiti, a kamatne stope na njih podići. Upitani da rangiraju učinke na skali od 1 do 6, gdje 1 označava vrlo mali učinak a 6 vrlo snažan učinak, prosječne su ocjene iznosile 2,8 kod kredita stanovništvu i 3,4 kod kredita poduzećima. U skladu s tom ocjenom, ekonomisti su na istoj skali predvidjeli učinak na rast kamatnih stopa: ocjena snage učinka na rast kamatnih stopa iznosi 2,6 kod kredita stanovništvu i 3,0 kod kredita poduzećima. Međutim, treba reći da je stupanj slaganja ekonomista puno veći kod ocjena u pogledu kredita stanovništvu nego poduzećima. Koeficijenti varijacije kod procjene učinaka na kredite i kamatne stope stanovništvu iznose 16% odnosno 21% naspram koeficijenata od 34% i 33% kod ponude i kamatnih stopa na kredite poduzećima. Zanimljivo je da ekonomisti smatraju da će nove mjere imati i učinak na strukturu pasive banaka. Kod procjene snage toga učinka stupanj slaganja je najmanji (CV od 48%).

*Ocjena učinaka srpanjskih mjera HNB-a
(od 1 – vrlo slab učinak do 6 – vrlo jak učinak)*

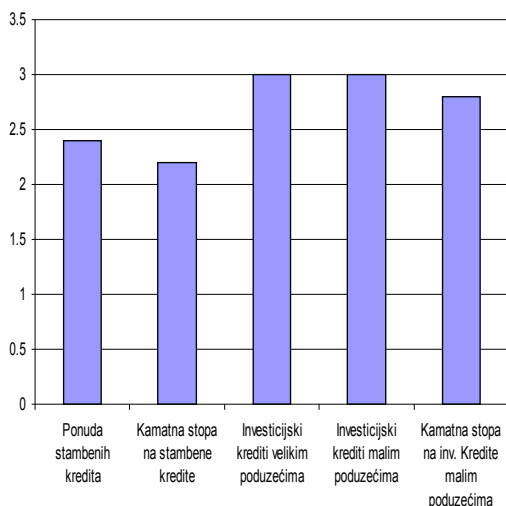

Kakav će biti učinak na strukturu kredita?

Ekonomisti su upitani za mišljenje o učincima na strukturu kredita, posebno na stambene kredite stanovništvu, ostale kredite stanovništvu, investicijske kredite velikim poduzećima, ostale kredite velikim poduzećima, te investicijske kredite malim te ostale kredite malim poduzećima. Ekonomisti su suglasni u pogledu sljedećih činjenica:

- Doći će do umjerenog usporavanja rasta stambenih kredita i povećanja kamatnih stopa (ali nema suglasnosti hoće li se zaoštriti politika osiguranja kredita i hoće li to utjecati na rast BDP-a).
- Isti će se učinak pojaviti kod ostalih kredita stanovništvu.
- Usporit će se rast investicijskih kredita velikim poduzećima, no nema suglasnosti u pogledu učinka na kamatne stope i BDP jer velika poduzeća lako pronalaze supstitute za izvore financiranja (izravno zaduživanje u inozemstvu, lizing, tržište kapitala).
- Doći će do umjerenog usporavanja rasta svih oblika kredita manjim poduzećima (i rasta odgovarajućih kamatnih stopa); zbog usporavanja investicijskih kredita malim poduzećima pojavit će se učinak na usporavanje stope rasta BDP-a.

Učinci srpanjskih mjera na strukturu kredita (od 1 – vrlo slab učinak do 6 – vrlo jak učinak)

Kakav će biti učinak na brzinu rasta BDP-a?

Ekonomisti su suglasni oko toga da će usporavanje rasta u segmentu malih poduzeća utjecati na usporavanje rasta BDP-a. Međutim, ekonomisti predviđaju sposobnost velikih poduzeća da iskoriste financijske supstitute, a kako nisu suglasni u pogledu realnih učinaka usporavanja stambenih kredita, predviđaju razmjerno slab premda negativan učinak na tempo rasta BDP-a. Trojica predviđaju učinak ne veći od 0,5 postotnih bodova, a dvojica očekuju nešto jači učinak između -0,6 i -1,5 postotnih bodova. Ako bi se ostvarila najpessimističnija prognoza (usporavanje za 1,5 postotni bod), to bi značilo da će se trend rasta BDP-a usporiti sa sadašnjih oko 6% na 4,5% godišnje.

O čemu se glavni ekonomisti banaka ne slažu?

Ekonomisti se ne slažu u pogledu učinaka novih mjera na kvalitetu upravljanja rizicima (trojica predviđaju pozitivne učinke, a dvojica ne). S time je povezana i velika disperzija predviđanja o tome koliko će banke zaoštravati politiku kolaterala (instrumenata osiguranja): omjer je u pravilu 3:2 u korist onih koji očekuju zaoštavanje osiguranja kredita. Četiri od pet predviđaju da će se omjer troškova i dohotka (eng. cost-income ratio) u bankama povećati. U svjetlu događaja s drugorazrednim hipotekarnim kreditima na svjetskom tržištu posebno je interesantno da glavni ekonomisti hrvatskih banaka ne predviđaju sličan scenarij u Hrvatskoj. Kako jedan od njih ističe u komentaru, fundamentalna potražnja – ona uzrokovana normalnim socio-demografskim faktorima još nije zadovoljena, na tržištu i dalje postoji neravnoteža ponude i potražnje (ponuda „kaska“ za potražnjom), a potencijal lizinga nekretnina još nije ni izbliza iskorišten. Slijedi da bi pojava financijskih supstituta i na ovom tržištu ubrzo mogla ublažiti eventualno negativne učinke mjera HNB-a.

Glavni ekonomisti ističu da su u anketi iznosili svoje osobne stavove a ne službene stavove svojih banaka odnosno njihovih uprava.